

JOLANTA A. MAZUR

MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA NAUKOWA
„JAK ZBUDOWAĆ DOBRĄ SZKOŁĘ”
Zakopane, 28-31 marca 2015 roku

W dniach 28-31 marca 2015 roku w Zakopanem odbyła się V Międzynarodowa Konferencja Naukowa z cyklu „Jakość edukacji czy /i jakość ewaluacji”¹. Tegoroczne hasło: „Jak zbudować dobrą szkołę?”, dało podstawę do interdyscyplinarnych obrad o edukacji, szkole, polskim systemie oświatowym, a także lokalnym i globalnym kontekście procesu uczenia. Jednym z celów konferencji było także podsumowanie realizacji projektu dotyczącego wdrażania nowych form nadzoru pedagogicznego i upowszechniania wymagań państwa wobec szkół i placówek oświatowych w Polsce.

Organizatorami konferencji byli: Ośrodek Rozwoju Edukacji (ORE), Uniwersytet Jagielloński (UJ) oraz „Era Ewaluacji” sp. z o.o. (EE), wspólnie realizujący projekt unijny „Program wzmocnienia efektywności systemu nadzoru pedagogicznego i oceny jakości pracy szkoły – etap III” (projekt systemowy III Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki – „Wysoka jakość systemu oświaty”)². Głównym celem tego programu jest wspomaganie wdrażania nowego modelu nadzoru pedagogicznego. Zgodnie z aktualnie obowiązującymi przepisami prawa oświatowego model ten obejmuje trzy formy działania:³ ewaluację działalności edukacyjnej szkół i placówek, kontrolę przestrzegania prawa, a także wspomaganie pracy szkół, placówek szkolnych oraz nauczycieli w zakresie ich działalności dydaktycznej, wychowawczej, opiekuńczej i innej działalności statutowej.

W konferencji uczestniczyło 360 osób, w tym 141 dyrektorów szkół, 57 nauczycieli, 48 osób związanych z oświatą, 63 przedstawiciele Kuratorium Oświaty, a także 39 przedstawiciele Ośrodków Doradztwa Nauczycieli, Poradni Psychologiczno-

Mgr JOLANTA A. MAZUR – Katedra Pedagogiki, Instytut Pedagogiki, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, ul. Droga Męczenników Majdanka 70, 20-325 Lublin; e-mail: jola.mazur@wp.pl

¹ Pierwsza konferencja z tego cyklu odbyła się w 2011 r. w Krakowie.

² Szczegółowe działania realizowane w ramach projektu są dostępne na stronie <http://www.nadzorpedagogiczny.edu.pl/data/documents/4/332/332.pdf>

³ Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 października 2009 roku w sprawie nadzoru pedagogicznego (Dz. U. nr 168, poz. 1324 z późniejszymi zmianami).

-Pedagogicznych oraz siedmiu jednostek samorządu terytorialnego. Gośćmi konferencji byli także przedstawiciele różnych organizacji edukacyjnych z Arabii Saudyjskiej, Egiptu, Szwecji, Turcji, Estonii. Wykłady wygłosili eksperci z Polski, Stanów Zjednoczonych, Finlandii, Irlandii, Wielkiej Brytanii i Niemiec.

Konferencję otworzyła podsekretarz stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej, Joanna Berdzik, wskazując na osiągnięcia i pozytywne zmiany wynikające z realizacji projektu. Mówiła także o jakościowych zmianach w szkołach (powszechny dostęp do darmowych podręczników, sześciolatki w szkole), osiągnięciach uczniów (wyniki PISA) i wskazywała na wiele obszarów możliwych zmian i wyzwań, przed którymi stoją szkoły. „Nasi uczniowie osiągają bardzo dobre wyniki na egzaminach, ale ciągle wielu z nich nie jest szczęśliwych w szkole” – stwierdziła.

Następnie z głosami podsumowującymi projekt wystąpili: prorektor UJ – prof. Stanisław Kistryn, a także koordynatorki projektu: Anna Gocłowska – z ramienia ORE, Agnieszka Borek z EE, a także Anna Kostrubała-Brak, Laura Rabiej oraz Hanna Gamza, koordynujące prace zespołu projektowego UJ. Przedstawili oni raport z działań programowych (czyli dane ilościowe i jakościowe o przeprowadzonych szkoleniach, konferencjach regionalnych, upowszechniających, szkoleniach dla dyrektorów, nauczycieli, badaczy oraz dla rad pedagogicznych). Do wymiernych efektów kończącego się projektu należy zaliczyć: zbudowanie społeczności profesjonalistów pracujących nad doskonaleniem systemu ewaluacji, liczne badania⁴, publikacje, strona internetowa, wizyty studyjne, wspieranie szkół i innych placówek jako organizacji uczących⁵.

Wykłady inauguracyjne wygłosili: dr Mikael Risku, dyrektor Instytutu Przywództwa Edukacyjnego na Wydziale Pedagogiki Uniwersytetu w Jyväskylä w Finlandii („Dobra szkoła: fińskie podejście do przyszłości”) oraz koordynator projektu dr hab. Grzegorz Mazurkiewicz z Instytutu Spraw Publicznych UJ („Dobra szkoła. Uwarunkowania i mechanizmy”). Wskazówki z fińskich i polskich badań dotyczyły m.in. aspektów pracy nauczycieli i dyrektorów – zapewnianie możliwości rozwoju oraz przygotowania dyrektorów do roli przywódców edukacyjnych, stworzenia warunków dla innowacji i spójności, a także rozwijanie

⁴ W badaniach on-line brało udział ponad 2,5 miliona respondentów; przeszkolonych zostało 1900 osób zaangażowanych w proces ewaluacji w szkołach i placówkach, w projekcie łącznie uczestniczyło 8047 osób.

⁵ Relacje z konferencji oraz materiały powstałe w czasie realizacji projektu – publikacje i prezentacje – są dostępne na pierwszej w Polsce platformie internetowej nadzoru: www.npseo.pl – system zbierania danych o jakości pracy szkół i danych pozyskiwanych w wyniku prowadzonych kontroli.

zdolności do nauczania uczniów z różnymi potrzebami, dbanie o relacje w szkołach, współpracę, komunikację.

Podczas konferencji uczestnicy pracowali w dwunastu grupach, dzielili się pomysłami, planami i przykładami dobrych praktyk w czasie sesji plakatowych, a w czasie sesji refleksji wskazywali konkretne rozwiązania stosowane dla kreowania zmiany szkolnej rzeczywistości. Dla uczestników zorganizowano 48 sesji eksperckich, 12 sesji wprowadzających oraz pięć fakultatywnych, prowadzonych przez 38 ekspertów polskich, a także 12 ekspertów zagranicznych.

W ramach konferencji odbyły się także trzy sesje plenarne: „Co to jest dobra szkoła – pytanie głęboko polityczne” (z wykładem wprowadzającym prof. Petera Mossa z University College London); „Edukowanie dla sprawiedliwego społeczeństwa” (z wykładem wprowadzającym prof. Kathleen Lynch z University College Dublin, UCD Equality Studies Centre, School of Social Justice z Irlandii) oraz „Czy główne reformy edukacji są rzeczywiście demokratyczne – rynki, standardy i nierówności” (z wykładem wprowadzającym prof. Michaela Apple’a z University Wisconsin, Madison, USA). Prelegenci zastanawiali się, jaka jest „diagnoza naszych czasów”, jakie społeczeństwo chcemy budować, czego pragniemy dla naszych dzieci teraz i w przyszłości, czym jest edukacja i po co ona jest, jakie są podstawowe wartości, zasady etyczne związane z edukacją? Z badań prezentowanych przez prelegentów prezentował się życzeniowy obraz dobrej szkoły, która oferuje możliwości, nie jest „fabryką zdawania egzaminów”; jest miejscem szans, a nie ograniczeń; jest ważną instytucją i przestrzenią publiczną, otwartą i życzliwą dla wszystkich obywateli.

Sesje eksperckie, prowadzone w mniejszym gronie, dawały możliwość wymiany doświadczeń i dyskusji w podgrupach. Omawiano wiele tematów, np. współpraca szkoły z rodzicami i środowiskiem lokalnym, mentoring, tutoring w szkole, metoda projektów, agresja rówieśnicza w szkole/placówce, system doskonalenia nauczycieli, edukacja antydyskryminacyjna, indywidualizacja oddziaływań wychowawczych, elementarz twórczego życia, siła informacji zwrotnych w uczeniu się i nauczaniu, współpraca nauczycieli jako kluczowy czynnik podnoszenia wyników w nauczaniu, edukacja informacyjna, medialna i cyfrowa, rola Internetu w szkole, badanie postępów uczniów, projekty ewaluacji wewnętrznej, praca nauczyciela, autoanaliza, kształcenie dyrektorów, wyzwania przywództwa edukacyjnego, program nauki zachowania, szkolne kluby Memory Lab, telewizja szkolna i kino szkolne, Facebook jako medium edukacyjnych mikrozmian.

Dużym zainteresowaniem cieszyła się sesja prowadzona przez Johna Fischera (wicerektora do spraw akademickich w Bowling Green State University w Sta-

nach Zjednoczonych), zatytuowana „Praca nauczyciela: współpraca, obserwacja, autoanaliza własnej pracy jako kluczowe elementy rozwoju szkoły”. Uczestnicy tej sesji odwiedzili, za pośrednictwem Internetu, cztery klasy w szkole amerykańskiej, czeskiej i australijskiej podczas pierwszych kilku minut lekcji nauk ścisłych⁶, by testować metodę niestandardowej obserwacji tzw. spaceru edukacyjnego.

Trzeciego dnia konferencji zorganizowano panel dyskusyjny pt. „Dobra szkoła – w pogoni za jednorożcem”, z udziałem prof. Michaela Apple’a, Katarzyny Hall, prof. Kathleen Lynch, dr hab. Grzegorza Mazurkiewicza, prof. Petera Mossa oraz Alicji Pacewicz.

W ostatnim dniu konferencji przeprowadzona została dyskusja metodą Word Café. Wśród problemów do dyskusji zaproponowanych przez uczestników znalazły się następujące pytania: Jak dojść do stanu, gdy będziemy mogli sobie ufać, a nie tylko rozliczać? Jak ewaluacja zewnętrzna wpływa na szkołę?; Jak wzmocnić autonomię nauczyciela i dyrektora?; W jaki sposób zorganizować współpracę między szkołami?; Jak zorganizować kulturę współpracy? Jak uruchamiać i wzmacniać dialog w szkole?; Jak przekonać rodziców do zmian w szkole?; Jak wyglądać może szkoła bez stopni?; Jaki pierwszy krok zrobić do dobrej szkoły?; Jak zapobiegać komercjalizacji grup?; Jak budować wśród nauczycieli postawę otwartą na zmiany? Gdzie jest sfera wolności w szkole i jak ją rozszerzać?

Konferencję zakończyły wykłady prof. Henryka Mizerka i dr hab. Grzegorza Mazurkiewicza, którzy podkreślali, że wspólnie podejmowane działania mają służyć rozwojowi systemu edukacji i tworzeniu warunków umożliwiających uczniom uczenie się przez całe życie dla funkcjonowania w społeczeństwie wiedzy.

Obowiązujące w Polsce wymagania wobec szkół i placówek dają wyobrażenie o tym, jaka może być „dobra szkoła”. Dyskutując podczas konferencji, nauczyciele i dyrektorzy szkół i placówek, eksperci od ewaluacji, nauczyciele akademicy nie stworzyli jednej, klarownej i dającej się zastosować w każdej sytuacji recepty na dobrą szkołę. Po kilku dniach obrad uczestnicy wskazali, jakie są przeszkody i wyzwania w kreowaniu instytucji uczącej się. Konferencja była zatem szansą poznania stanowisk przedstawicieli wielu instytucji krajowych i zagranicznych, zaprezentowania dobrych praktyk w szkołach. Uczestnicy procesu edukacyjnego, zwłaszcza dyrektorzy i nauczyciele, otrzymali rekomendacje w zakresie wymagań oraz metod ewaluacji, co umożliwi im podejmowanie decyzji dotyczących kierunków i sposobów rozwoju, współpracy oraz odpowiedzialności za realizację celów.

⁶ www.timssvideo.com